

Finlands ambassadør, Vesa Vasara, udfordrer de danske forsvarsordførere

FOR SENT, FOR LIDT, FOR LANGSOMT – MEN DOG EN START

Af Peter Michael Andersen,
formand for bestyrelsen

Forsvarsforliget

Da disse linjer blev skrevet, var indholdet af det kommende forsvarsforlig endnu ukendt. Når dette magasin bliver distribueret, er forsvarsforliget formentlig offentliggjort. Hvis forliget lægger sig op ad Regeringens forligsudspil – "Et stærkt værn om Danmark" – er overskriften på dette indlæg efter Folk & Sikkerheds opfattelse meget rammende for forliget.

For sent

Forliget kommer for sent. Danmark er den sidste nation i Østersøregionen, der har ageret på den væsentligt ændrede sikkerhedspolitiske situation. Det burde være sket for år tilbage – og senest i 2014 med

Ruslands annektering af Krim og involvering i Øst-Ukraine. Dansk forsvar skal gennemføre en grundlæggende omstilling for at imødegå fremtidens (og nutidens) opgaver. Det vil komme til at tage lang tid ... og timeglasset begynder sin nedtælling for år tilbage.

Peter Michael Andersen

For lidt

Forliget indebærer en øget økonomisk bevilling til dansk forsvar og beredskab – og det er glædeligt (og nødvendigt!) –

men for lidt. Forliget ligger økonomisk set på et lavere niveau end det forrige forsvarsforlig (2009 – 2013). Det vil i gennemsnit tilføre dansk forsvar og beredskab godt 2,1 mia. kr. pr. år i forligets 6-årige periode. Det er fint, men bare ikke godt nok! Særligt, når man har de cirka 2,7 mia. kr., der blev fjernet fra forsvaret i indeværende forlig (2013 – 2017), i baghovedet. Resultatet er grundlæggende færre penge til at løse en større opgaveportefølje.

Forsvarsbudgettet vil fortsat ligge milevidt fra NATO's 2%-mål. Man anslår, at forsvarsbudgettet i 2023 vil udgøre 1,25% af Danmarks BNP. I 2017 er det 1,1 % – så en stigning på små 0,15% i absolutte og 12 % i relative tal på seks år.

Fortsættes næste side

For langsomt

I forligets 6-årige periode skal der tilføres i alt 12,8 mia. kr. ekstra til dansk forsvar, hvoraf hovedparten kommer i den sidste del af forligsperioden – det er for langsomt. Den sikkerhedspolitiske situation globalt, regionalt og lokalt peger entydigt i retning af en hurtig og effektiv styrke- og kapacitetsopbygning. Det lægger forliget ikke op til, og det skaber forligets økonomi ikke rammer for.

Ros for at knække kurven

Når ovenstående er konstateret, er der alligevel grund til at rose Regeringen og forligskredsen for at tage Danmarks sikkerhed alvorligt og demonstrere en vilje til at "knække kurven" på et tidspunkt, hvor mange andre dele af den offentlige sektor også har behov for tilførsel af midler. Efter Folk & Sikkerheds opfattelse er prioriteringen korrekt.

Men Folk & Sikkerhed anser ikke forsvarsforliget som slutningen. Vi anser det heller ikke som begyndelsen til slutningen. Vi anser det derimod som slutningen på en ny begyndelse, hvor dansk forsvar og beredskab igen bliver bibragt en robusthed, som muliggør løsning af de mangeartede og komplekse opgaver, som ligger foran os – til gavn for Danmark og danskernes sikkerhed.

Optakt til forsvarsforliget

Folk & Sikkerheds arbejde omkring forsvarsforliget startede den 2. maj 2016 – dagen efter offentliggørelsen af Taksø-rapporten, hvor vi – i samarbejde med en meget lang række ressourcepersoner – begyndte at skrive vores Alternative Forsvarsrapport. Forsvarsrapporten var genstand for den sikkerhedspolitiske konference på Christiansborg i november 2016.

I løbet af foråret og sommeren har vi holdt debatmøder i Vordingborg, Sønderborg, på Bornholm, i Aalborg og på Hjemmeværnsskolen i Nymindegab. Vi har deltaget i debatmøder på Folkemøderne på Bornholm og Møn.

I forbindelse med Folketingets åbning udgav vi en "Forsvarsforligsavis", som blev distribueret til samtlige medlemmer af Folketinget og i øvrigt i en bred kreds. I oktober udarbejdede vi – med støtte fra De Danske Garderforeninger - fire "briefs", som stillede skarpt på udvalgte dele af det kommende forsvarsforlig. I november udgav vi brief nr. 5, som indeholdt fyldestgørende kommentarer til Regeringens forligsudspil.

Herudover har vi igennem året afholdt møder med Forsvarsministeren, Forsvarets og Hjemmeværnets øverste ledelser, forsvarsordførerne m.fl.

Magasinet Folk & Sikkerhed er udgivet af den forsvars- og sikkerhedspolitiske organisation:

Folk & Sikkerhed

Stuðiestræde 5, st.
1455 København K
Tel.: 33 14 79 00
www.folkogsikkerhed.dk
kontakt@folkogsikkerhed.dk

Grafisk produktion

Trykkeri
Adresse
postnummer og by

Redaktion:

Konst. kommunikationsdirektør,
Ann-Christina Salquist.
Sekretariatsleder, Adam Sonnich Meintz.

Følg os på facebook og vær opdateret på de seneste nyheder og arrangementer.
www.facebook.com/pages/Folk-Sikkerhed

Bestyrelse i Folk & Sikkerhed

Peter M. Andersen
formand, advokat, OL-R
Peter H. Lynard
næstformand, sekretariatschef i HPRD
Johnny G. Larsen
formand for Folk & Sikkerhed netværk Bornholm
Erling Lundsgaard
formand for Folk & Sikkerhed netværk Sønderjylland
Karl Erik Nielsen, pens. Oberst
Ann-Christina Salquist, cand. soc.pk1
Jørn Aabye Nielsen
pens. chefpolitiinspektør

Folk & Sikkerhed, næste udgivelse, marts 2018

Deadline for indkomne artikler og annonceringer, 31. januar 2018. Send venligst til kontakt@folkogsikkerhed.dk
De individuelle artikler, kommentarer etc. i bladet er ikke nødvendigvis udtryk for Folk & Sikkerheds officielle synspunkter, bortset fra lederen. Folk & Sikkerhed forbeholder sig retten til at udvælge, hvilke artikler, der kan være med i de enkelte magasiner. Indholdet i Folk & Sikkerhed står til fri afbenyttelse mod kildeangivelse. Redaktionen vil meget gerne have tilsendt de publikationer, hvor redaktionelt indhold eller citater benyttes.

Fortsat fra forrige side

Ydermere har vi været medinitiativtager til en artikelserie i Børsen over sommeren og et debatindlæg i Berlingske Tidende i oktober. Afslutningsvis har vi været meget aktive på de sociale medier i debatten om Forsvaret.

I maj 2016 besluttede vi i bestyrelsen, at vi ville gøre alt, hvad der stod i vores magt for at påvirke forsvarsforliget i den retning, vi mener, er den rigtige. Det har vi gjort – og vi finder ikke, at vi har kunnet gøre andet eller mere. Ikke desto mindre er vi altid lydhøre overfor, hvad I måtte have af gode råd og meninger.

Folk & Sikkerhed 2018

I Folk & Sikkerhed er vi i gang med en stor transformationsproces for at ruste foreningen til fremtiden(s udfordringer).

Udover at styrke sekretariatet giver vi os også i kast med en række nye projekter, der skal

medvirke til at øge synligheden af Folk & Sikkerheds aktiviteter. Det betyder også, at vi i fremtiden kommer til at arbejde mere online på de sociale medier.

Folk & Sikkerhed ønsker at kunne bringe relevante nyheder, artikler, debatindlæg og andet godt – både online og i trykte magasiner. For at kunne begge dele er vi tvunget til at prioritere foreningens (begrænsede) midler behårdt.

Det betyder for nu, at der i 2018 kun udkommer to fysiske magasiner. Derfor kan jeg kun opfordre til at følge med på de sociale medier, Folk & Sikkerheds hjemmeside og tilmelde sig nyhedsbrevet.

Vi vil i højere grad – og mere fagligt og sagligt - stille skarpt på forsvars-, beredskabs- og sikkerhedspolitik. Uanset ændringerne vil alt, hvad vi gør, fortsat være upolitisk og styret af vores mission om at arbejde for at robust samfund.

Vi ønsker alle vores medlem-

mer, medlemsorganisationer, sponsorer, støtter m.fl. en rigtig god jul samt et godt og lykkebringende nytår.

Vel mødt til vores aktiviteter og arrangementer i 2018. Jeres støtte og opbakning er meget værdsat.

Indkaldelse til årsmøde 2018

Årsmødet bliver holdt fredag den 20. april 2018 kl. 10 på Ryes Kaserne, Treldevej 110, 7000 Fredericia i Auditorie Øst.

Program samt øvrige informationer om Årsmødet kan findes på Folk & Sikkerheds hjemmeside i begyndelsen af april.

Vi glæder os til at se jer.

På vegne af bestyrelsen,
Peter Michael Andersen,
formand

ET SUBSTANTIET LØFT AF FORSVARET?

Af Kristian L. Nielsen, Ekstern lektor, PhD, Copenhagen Business School/Roskilde Universitet.

“Våbenbrødrene”, kaldte DR statsministeren og forsvarsministeren, da de d. 11. oktober fremlagde regeringens udspil til et nyt forsvarsforlig for 2018-2023. En “historisk oprustning”. Et “substantielt løft”. Det var nogle af overskrifterne for et udspil, hvori forsvarsbudgettet over den seksårige periode ville stige med samlet set 13 milliarder kroner, og i 2023 ville være 4,8 mia. højere end i 2017.

For de penge skal bl.a. flådens skibe (langt om længe) udrustes med missiler, der kan nedskyde både fjendtlige fly og missiler; skibene skal også udrustes til at kunne jage ubåde i danske farvande; og endelig, som det tredje store initiativ skal Hæren i løbet af forligsperioden opstille en slagkraftig brigade, som skal kunne indsættes internationalt i sin helhed.

Andre indsatsområder inkluderer cybersikkerhed, støtte til politiet samt terrorbekæmpelse. De ansvarlige politiske partier erklærede sig mere eller mindre positivt indstillet, og konturerne af et forlig tegnede sig hurtigt i horisonten.

Men lever udspillet reelt op til den hype, det er blevet mødt med? Og hvad siger det reelt om de politiske beslutningstageres ambitioner på det danske forsvars vegne?

Penge på plussiden

Når man skal bedømme udspillet, må det naturligvis stå på plussiden, at man rent faktisk er villig til at bruge flere penge. Efter det helt igennem katastrofale forsvarsforlig fra 2012, og de dybe nedskæringer, der fulgte i forligsperioden, er snart sagt alt en forbedring.

Behovet for at tilføre flere midler til Forsvaret er da også blevet understreget i f.eks. både Taksøe-rapporten og Den Alternative Forsvarsrapport. I begge er understregningen af Danmarks rolle som en pålidelig NATO-allieret blevet understreget, og dertil det skærpede trusselsbillede i vores nærområde, ikke mindst pga.

Ruslands aggressive fremfærd siden 2014.

Men en vurdering er naturligvis også nødt til at tage bestik af udgangspunktet – og det er knap så flot. Det er ingen hemmelighed, at 00’ernes aktivistiske udenrigspolitik – ikke mindst krigsindsatserne i Irak og Afghanistan – trak særdeles hårdt på Forsvaret. Politikerne udtrykte høje ambitioner for, hvad Forsvaret skulle kunne levere af internationale indsatser. Men i stedet for at bevilge en finansiering, der stod mål med ambitionsniveauet, svingede politikerne sparekniven.

Kunsten at gøre mere med mindre?

Der er megen managementsnak, som siger, at man kan effektivisere og “gøre mere med mindre”. Det kan være sandt et vist stykke tid, men før eller siden ender man med blot at kunne mindre. Som Anders Fogh Rasmussen sagde som NATO generalsekretær, så kan man komme langt ved at skære fedt væk, men før eller siden skærer man ind i benet.

Forsvaret leverede i vid udstrækning det politikerne forventede, men måtte, for at gøre det, prioritere så benhårdt, at det uvægerligt måtte gå ud over helheden. 2012-forsvarsforliget, som præsenterede Forsvaret for endnu en række nedskæringer, var således det seneste i rækken af forlig,

der samlet set og lidt efter lidt efterlod de væbnede styrker i en historisk udmagret og nedslidt tilstand.

Den danske tradition for flerårige forsvarsforlig vedtaget med bredt flertal er på mange måder et gode, da det giver Forsvaret forudsigelige rammer og fastholder en kontinuitet, selv hvis regeringen skifter. Men

den forløbne periode har også udstillet nogle svagheder ved modellen.

2012-forsvarsforliget virkede kortsigtet og meget uigenomtænkt, selv da det blev vedtaget. Det virkede allerede dengang tvivlsomt, om Danmark var så sikkert, at vi kunne tillade os at skære yderligere. Men selv da det eksterne trus-

selsbillede helt tydeligt ændrede sig til det værre fra 2014, har Forsvaret været fastlåst i en helt igennem utilstrækkelig budgetramme, uden fleksibiliteten til at rette ind efter de nye omstændigheder.

Danmark halter bagefter

Danmark er således et af de sidste lande, der endnu ikke

Invitation til Nytårgudstjeneste i Kastelskirken 7. januar 2018

Traditionen tro løber Folk & Sikkerhed det nye år i gang med en nytårgudstjeneste i Kastelskirken i København. Gudstjenesten finder sted søndag den 7. januar 2018 kl. 14.00 – 16.00 med efterfølgende reception i Spisesalen samt tale ved Oberst Susanne Lund.

Det vil i den forbindelse være os en stor fornøjelse at se så mange af foreningens medlemmer og medlemsorganisationer til gudstjenesten og den efterfølgende reception, hvor der vil være mulighed for at ønske hinanden et godt nytår og høre om Folk & Sikkerheds aktiviteter for det kommende år.

Gudstjenesten starter præcis kl. 14.00, hvor deltagerne senest bedes være på plads i kirken.

Af hensyn til den videre planlægning bedes deltagere tilmelde sig til arrangementet senest tirsdag den 2. januar på kontakt@folkogsikkerhed.dk.

Program:

14.00 – 14.45	Nytårgudstjeneste ved Hærprovst Thomas H. Beck
14.45 – 15.00	Kransenedlægning, Monumentet for Danmarks Internationale Indsats
15.00 – 15.05	Reception og velkomst ved formand Peter M. Andersen
15.05 – 15.15	Tale ved Oberst Susanne Lund, chef for Veteracentret
15.15 – 16.00	Socialt samvær

Vel mødt.

Med venlig hilsen

Peter M. Andersen
Advokat (H)
Oberstløjtnant-R
Formand Folk & Sikkerhed

Fortsat fra forrige side

har øget sit forsvarsbudget i lyset af de nye trusler fra især Putins Rusland.

At Forsvaret tilmed, i lyset af en række hjemlige sikkerhedstrusler, er blevet pålagt en række nye bevogtningsopgaver, som tidligere ville have ligget under Politiet – nok den eneste institution, der er lige så pinligt underprioriteret som Forsvaret – har ikke just gjort situationen bedre.

Vi har med andre ord ladet stå til i næsten fire år, mens truslerne blot er blevet større. Vi starter med andre ord den kommende forligsperiode med et betragteligt efterslæb.

De 13 milliarder vil sandsynligvis også meget hurtigt få ben at gå på. Anskaffelsen af de (kun) 27 F-35 kampfly vil stadig stå som Forsvarets dyreste anskaffelse over de næste ti år, og i den forløbne uge kom det frem i en kritisk rapport fra Rigsrevisionen at vi reelt ikke kender den langsigtede pris på flyene. Forsvarsbudgettet kan således hurtigt blive presset, hvis prisen viser sig at blive højere end hidtil antaget.

For det andet er det et åbent spørgsmål, om det reelt kan lade sig gøre, inden for den angivne budgetramme, at opstille en slagkraftig brigade som vel at mærke kan udsendes – om end man naturligvis altid vil kunne skjule en sådan mangel ved simpelthen ikke at udsende brigaden.

Danmark lander på 20. pladsen i NATO

Den yderligere tilførsel på samlet 13 milliarder over fem år virker faktisk heller ikke så meget, når man først regner efter; faktisk vil de ekstra 13 milliarder anslåelsesvis kun løfte vores samlede forsvarsbudget fra 1,17% af BNP til 1,25% – altså ca. tilbage til 2012-niveauet, og fortsat meget langt fra NATO's krav om 2%.

I dag ligger Danmark – et af de absolut rigeste lande i Europa – på en 20.-plads i NATO, når man sammenligner forsvarsbudget i forhold til BNP. Selv med den varslede stigning i budgettet, vil vi – forudsat at alle andre fastholder deres budgetter uændrede – kun komme op på en 17.- plads.

Til sammenligning er Norge i gang med et løft på i gennemsnit 8 mia. kroner om året frem mod 2030, og det fra et noget højere niveau end Danmark. Samtidig har nordmændene besluttet at indkøbe dobbelt så mange F-35 kampfly som Danmark. Havde der nu været tale om en forøgelse på 13 milliarder om året, hvert år – eller hvis bare man planlagde årlige forøgelser i en sådan takst, at Forsvarets budget for 2023 ville være 13 milliarder større end det for 2017 – så ville der have været noget om snakken.

Danske politikere kan godt lide at påpege, hvad sandt er, at vi er gode til at prioritere vores forsvarsbudget således, at vi kan deployere en meget stor del af det, og at vi har ydet et

stort bidrag til de fælles operationer. Men, at vi får meget for de penge, som vi trods alt bruger, er ikke en forklaring på endsige et godt argument for, hvorfor et af NATO's rigeste lande ikke er villig til at bruge to procent.

Tværtimod kan man hævde, at Danmark ville stå meget stærkere som eksempel for andre, hvis vi både opfyldte det generelle krav ift. budgettet, og samtidig kunne fremvise en best practice ift. måden pengene bruges. I stedet vil Danmark, selv hvis forsvarsforliget kommer til at ligne regeringens udspil, altså fortsat være en af de absolutte bundskrabere i NATO-regi, når det kommer til forsvarsbudgettet.

Så vil udspillet føre til et kvalitativt løft for Forsvaret? Som nævnt indledningsvis, så er det naturligvis positivt, at der langt om længe tilføres flere midler til Forsvaret, som mildest talt trænger til det. Men det sagt, er det svært at se, at den begrænsede tilførsel af midler, som der er lagt op til, markant vil styrke Forsvaret og dermed Danmarks sikkerhed.

Det virker ikke som om, man først og fremmest tog udgangspunkt i hvilket forsvar, vi behøver, men snarere som et forsøg på at signalere forsvarsvilje uden, at det skal koste alt for meget. Regeringens udspil og det forlig, der tegner sig, er i hvert fald ganske beskedent rent finansielt, og i forhold til trusselsbilledet peger det ikke på en markant opprioritering.

TRUMP, RUSLAND, KLIMA OG CYBER

“Du pusling-land, som hygger dig i smug”

Folketingets partier har i længere tid forhandlet forsvarsforliget for 2018-2022. En brigade, flere værnepligtige, styrkelse af Forsvarets og Hjemmeværnets mobiliseringsevne, missiler på fregatterne, et yderligere vagthold til Livgarden. Folk & Sikkerheds årlige sikkerhedspolitiske konference viste, at politikerne er lige så bekymrede og forvirrede som os andre.

Spotten på Rydhaves flagstang har været slukket i et år. Når den amerikanske ambassadør er hjemme, så vejer Stars & Stripes dag og nat fra den høje flagstang i forhaven ud mod Øresund. Men flaget er strøget, og lyset er slukket, som en reminder om, at Trump ikke har haft travlt med sin trofaste allierede, Danmark.

Trump, hans russiske kollega Putin, ISIS og cyberkriminalitet var annonceret som de vigtigste emner ved Folk & Sikkerheds konference d. 30. november i Landstingssalen på Christiansborg. Trumps tweets kom dog snart til at spille en mindre rolle.

Konferencen skulle have været en diskussion af det nye forsvarsforlig, i den tro at de politiske forhandlinger ville være overståede for længst. Nu blev det derimod et kig ned i maskinrummet på det danske

HKH Prins Joakim og forsvarschef Bjørn Bisserup

demokrati. For politikerne var ikke færdige med forliget.

Hundredevis af mennesker havde sikret plads til konferencen og måtte vente i lange køer foran sikkerhedsslusen for at komme ind på Borgen. Og der var mange uniformer og ranke rygge, der glædede sig til at høre, hvad politikerne så som det mest truende for Danmarks sikkerhed.

Det var en synligt stolt formand for Folk & Sikkerheds bestyrelse Peter Michael Andersen, der kunne byde de mange nationale og internationale deltagere velkommen. De første tre rækker var besat af ambassadører, højtrangerende fra forsvar, beredskab og politi, samt en række folketingspolitikere. Salen var så fyldt, at de sidst-ankomne måtte stå op af bagvæggen.

HKH obersten

Inden den egentlige politiske træfning skulle finde sted holdt Oberst af Reserven HKH Prins Joachim en sjældent god og direkte tale om, at det, der var allermost behov for - information. Obersten understregede, at befolkningen burde have et styrket kendskab til Forsvarets opgaver, Forsvarets reserve, hjemmeværnet og beredskabet. Obersten blev løjtnant af reserven i 1989, samme år som muren faldt og forandrede trusselsbilledet på et døgn.

Prins Joachim har således taget hele den sikkerhedspolitiske rutschetur fra murens fald til nutidens komplicerede trusselsbillede i uniform. Hele salen mærkede, at denne diskussion lå Prinsen meget på sinde, og han fulgte intenst debatten resten af dagen fra første række.

Fortsat fra forrige side

Og måske er det journalisten Søren Espersen, der kan komme Prins Joachim til undsætning. Som nyudnævnt kommitteret for hjemmeværnet står Espersen både for rekruttering til og information om en af Danmarks største frivillige organisationer. Det var dog i sin egenskab af formand for Udenrigspolitisk Nævn, Søren Espersen talte som den første folkevalgte ved konferencen. Siden starten af hans politiske karriere har sikkerhedspolitik været central, og han fremførte Dansk Folkepartis grundholdning om, at der er rigeligt af sikkerhedspolitiske udfordringer i vores egen region.

“Vi må droppe de militære aktioner, der foregår væk fra landets nærområder”. Med Afghanistan som eksempel slog han fast, at mange mennesker rundt om i verden ikke forstår, hvad demokrati skal til for, og derfor ikke skal hjælpes til fri valg og demokratiske processer.

Herfra satte dagens moderator Gitte Lillelund Bech scenen. Hun er i dag direktør i PR-bureauet Advice, og hendes politiske baggrund bl.a. som forsvarsminister fornægtede sig ikke:

- Tak til dig, Søren! Jeg kan ikke lade være med at citere Jeppe Aakjær: “Du pusling-land, som hygger dig i smug, mens hele verden brænder om din vugge.” Og med digterens kommentar fra midten af første verdenskrig, hvor Danmark som bekendt var neutralt, var stafetten givet videre til en af Danmarks dygtigste sikkerhedsekspert; Kristian Søby Kristensen. Hans hovedpointer kan du læse om i artiklen “Cybercrime – vor tids kolde krig” længere fremme i magasinet.

Efter Kristian Søby Kristensens indlæg var der lagt op til drøftelser og diskussion med et næsten samlet forsvarsudvalg. Moderator Gitte Lillelund Bech åbnede debatten ved at stille ordførerne spørgsmålet om, “hvad de så som vor tids største trussel?”

Svarene hertil var langt fra entydige. De radikales Martin Lidegaard mente entydigt, at klimaforandringerne er den største trussel, Marie Krarup fra DF var mest af alt bange for de store strømme af flygtninge. SF og S delte bekymringen om både klima og cyber, mens Eva Flyvholm fra Enhedslisten var bekymret for Danmarks manglende internationale tilstedeværelse i form af diplomater og embedsmænd rundt om i verden.

“Danmarks manglende tilstedeværelse gør, at vi ikke har en finger på pulsen og derved ikke kan følge med i, hvad der sker – og samtidig ikke kan knytte de relationer, der er med til at sikre og skabe fred”, sagde Eva Flyvholm.

Publikum udfordrede ordførerne og spurgte ind til deres holdning til NATOs 2% mål, brug af reserven og hjemmeværnet til nationale og internationale opgaver.

Kristian Søby Kristensen taler til en fyldt Landstingsaal

Og grundet et stort fremmøde fra Grønland og Finland blev der ligeledes rejst fokus på Arktis – hvad sker der i Arktis, og hvordan kommer vi til at håndtere den store interesse, der er i de store arealer deroppe langt mod nord.

Efter en stående buffet, hvor der blev udvekslet meninger og holdninger blandt de mange hundrede fremmødte, kunne deltagerne opleve to veloplagte og dygtige politikere. De drøftede Danmarks nuti-

dige og fremtidige sikkerhedspolitiske situation vel guidet af Gitte Lillelund Bech.

De to herrer gav gode perspektiver på diskussionen og trak på deres lange fortid som politikere og deres indgående kendskab til sikkerhedspolitik fra deres positioner som henholdsvis forsvarsminister, udenrigsminister og formand for FN's Generalforsamling for FN.

De to erfarne herrer var henholdsvis Uffe Ellemann-Jensen

og Mogens Lykketoft. Trods deres forskellige politiske ståsteder, var det svært at gøre dem grundlæggende uenige i, hvordan Danmark skal prioritere i årene fremover.

Vi kan kun opfordre læserne til at gå ind og se den samlede debat på folketingets TV.

Linket til Folk & Sikkerheds konference d. 30. november findes på www.folkogsikkerhed.dk

Rundt om F&S

Farvel til Claus Arboe-Rasmussen

Folk & Sikkerheds mangeårige kommunikationsdirektør, Claus Arboe-Rasmussen, har valgt at trække sig fra sin stilling og overlade opgaven til nye kræfter.

Claus' engagement i Folk & Sikkerhed daterer sig helt tilbage til 1984, hvor foreningen hed Værn om Danmark og senere Folk & Forsvar. Han har gennem årene - mere end 30 - bestridt en række forskellige funktioner i foreningen, bl.a. som bestyrelsesmedlem, informationschef og kommunikationsdirektør. Herudover har han drevet eller været involveret i mange af foreningens projekter, senest Ungt Medborgerskab, Flagavisen, deltagelse i Folkemødet m.fl.

Claus er om nogen én af foreningens "græsrodde". Han har stort set hele sit liv beskæftiget sig med sikkerheds- og forsvarspolitik. Gennem de sidste mange år har han varetaget én af foreningens væsentligste opgaver, nemlig kommunikation, på

et kontinuerligt højt kvalitetsniveau. Claus' mangeårige, dedikerede, vedholdende og utrættelige virke for dansk forsvars- og sikkerhedspolitik generelt, men særligt for Folk & Sikkerhed, aftvinger den dybeste respekt hos alle os, der igennem årene har haft fornøjelsen at arbejde sammen med Claus.

Bestyrelsesmedlem, Ann-Christina Salquist, er udnævnt til konst. kommunikationsdirektør.

CYBER CRIME – VORES TIDS KOLDE KRIG

Vi er i krig mod Rusland, og den foregår alle steder i vores samfund, fortæller Kristian Søby Kristensen, seniorforsker fra Center for Militære Studier. Men hvordan besvarer vi en ild, der kommer fra vores egne medier og vestens mest magtfulde mand?

INTERVIEW: AXEL BOISEN, SALQUIST & BOISEN

- Vi har en ny trussel i verden i dag. Og den er ligesom en bakterie. Vi ved, den er der, men den er svær at se, fortæller Kristian Søby Kristensen. Truslen presser civilsamfundet, og vi skal til at opfinde nogle nye måder at tænke trussel og sikkerhed på.

Kristian Søby Kristensen er ekspert på sikkerhed og trusler på sikkerheden i Danmark. Han konstaterer, at vores fjender går under radaren.

- Cyber-angrebet på Maersk i sommer er et eksempel på, at truslen er stigende men diffus, både fordi der er flere angreb, og fordi der er større sårbarhed. Og spørgsmålet er, hvad man som samfund, virksomhed og borger kan gøre for at dæmme op for det. Og slå igen.

Generalens geniale strategi

Hvis der er tvivl om, hvad der kan gøres og hvor den enkelte hacker sidder, så er der ifølge Kristian Søby Kristensen ingen tvivl om, hvem der står bag.

- I 2013 formulerede chefen for den russiske generalstab, general Gerasimov, en ny og moderne militærdoktrin. Rusland skal fremover føre krig på en ny måde, i lyset af at landet militært aldrig ville kunne nå op på siden af NATO. Rusland skal angribe uden nogensinde at løse et skud. Og det er den doktrin, vi nu ser i fuldt effekt.

Et af hovedemnerne i den amerikanske valgkamp var Donald Trumps tilknytning til Rusland. Siden valget har kongressen foretaget flere undersøgelser og nedsat kommissioner, der skal prøve at nå til bunds i, hvordan russerne søgte at påvirke eller direkte påvirkede valgkampen, blandt

andet med møder med Trumps søn og Trumps nærmeste rådgivere.

Det er blevet til mange overraskende afsløringer. Trumps søn skrev "Love It" og mødtes med en russisk advokat, der tilbød "very high level and sensitive" smuds på Hillary Clinton. Men det mest markante eksempel er nok, at Trumps tidligere nationale rådgiver Michael Flynn blev fyret for sin kontakt til russerne under valgkampen. Flynn har fornyligt indrømmet at have løjet til FBI om en kontakt med russere, der skulle have hacket sig til belastende materiale omkring demokraternes kandidat, Hillary Clinton.

Kristian Søby Kristensen, seniorforsker fra Center for Militære Studier.

Fortsat fra forrige side

Og det er en af de helt afgørende karakteristika ved den nye krigsførelse.

- En ting er, at russerne måske ikke lykkedes med at hacke selve hjertet af demokratiet, nemlig valgbehandlingen, siger Soby Kristensen. Men det er kontakten mellem Trump og hans folk og Kreml, der er den afgørende.

Det er nemlig lykkedes russerne at skabe en masse debat i medierne, offentlige undersøgelser og politisk polemik om, hvor upatriotisk den siddende præsident måske har været og måske har fået hjælp af selveste ærkefjenden for at komme til magten.

- Så er det sådan set ligegyldigt, om han har gjort noget ulovligt eller ej. Kreml vinder på begge måder.

Cyber – det fjerde militære domæne

Kristian Soby Kristensen er seniorforsker på Center for Militære Studier og centret har gennem de sidste fire år udgivet et nationalt sikkerhedspolitisk barometer. Her spørger man en lang række eksperter indenfor politi, militær, domstole, medier m.m. og siden barometerets start har cyber-

kriminalitet været den største trussel.

- Cybercrime er den mest konstante trussel, vi har og det er efterhånden også ved at gå op for den bredere befolkning. Identitetstyveri, hacking af vores virksomheders operationer, togene informationssystemer. Og de store internationale informationskonglomerater er også ved at forstå, at de har en stort ansvar. Facebook, Twitter og Google – alle har de været med til at skabe en platform for eksempelvis trolde-angreb, hvor robotter skriver indlæg fra fiktive personer fra fiktive sammenslutninger, der puster liv i gamle fjendskaber på tværs af etnicitet eller politisk overbevisning, fortæller Soby Kristensen.

Et aktuelt eksempel var ved massakren i Las Vegas 1. oktober i år, hvor den 64-årige pensionist Stephen Paddock dræbte 58 koncertgængere og sårede 10 gange så mange til en country-koncert. På Twitter kunne man hurtigt læse en kommentar fra en demokrat, om at det var godt, at en masse republikanske Trump-tilhængere blev skudt. Nyhedsstationen FOX, der er pro-Trump, brugte det falske tweet til at vise, at demokraterne hader folk, der kan lide coun-

trymusik og går i cowboystøvler. Altså den halvdel af den amerikanske befolkning, der stemte på Trump.

Med den falske besked opnåede russerne således en splittelse hele vejen fra den politiske top, ned gennem medierne og ned midt i det almindelige Amerika.

General Gerasimov omtaler dette i sin doktrin: "Informationssystemet åbner vide asymmetriske muligheder for at reducere fjendens potentielle slagkraft." Cybercrime som en direkte krigshandling.

- Det er et nyt fænomen. I militære kredse diskuterer man meget, om cyber er et nyt militært domæne på linje med oceanerne, jorden og luften, fortæller Kristian Soby Kristensen.

- Og hvis det er, hvordan er det så lige, vi afskrækker fjenden til ikke at angribe? I Den Kolde Krig havde vi missilerne. Og uden at jeg skal gøre mig til ekspert, så er vi simpelthen snart nødt til at dyppe tæerne i det vand, der hedder gengældelse. Men hvordan, kan jeg ikke svare på...

VÆR OPDATERET PÅ DE SENESTE NYHEDER OG ARRANGEMENTER

www.facebook.com/pages/Folk-Sikkerhed

3 hurtige til: Peter Juel Jensen, forsvarsordfører for Venstre.

Har du læst Den Alternative Forsvarsrapport fra F&S?

Ja, jeg har læst hele rapporten. Den udkom i god tid, inden forhandlingerne omkring forsvarsforliget gik i gang. Dvs. at rapporten både var med til at inspirerer og komme med input til forliget.

Rapporten giver også et godt billede af sammenhængen mellem forsvars- og sikkerhedspolitik. Om betydningen af alliancer og samarbejde, men også at det ikke nytter, at vi isolerer os, da flere af de udfordringer, vi står over for, går hen over landegrænser.

Hvad har været det mest interessante, afklarende i rapporten? Hvorfor?

Rapporten giver et godt grundlag for en god diskussion – jeg håber at den har været udgangspunkt for mange gode diskussioner rundt omkring i forsamlingshusene – hvis man havde haft en ungdomsafdeling i Folk & Sikkerhed, ville rapporten have været et godt grundlag for, at unge kunne tage på besøg i folkeskolens ældste klasser, men også på vores ungdomsuddannelser.

Hvordan vurderer du, at rapporten og dens konklusioner har haft betydning for debatten i forsvarsforliget? På hvilken måde?

Efter min bedste vurdering har rapporten været med til at kvalificere en svær, men nødvendig debat. I Forsvaret er der ikke en debatkultur. Derfor må alle dem, der vil det bedste for landets forsvar, kaste sig ind i debatten – det giver rapporten et godt grundlag for!

Traditionen tro deltog elever med fra Campus Bornholms globale linje, der gennem deres studietid (3 år) har beskæftiget sig med sikkerhed og medborgerskab/beredskab i F&S - Sikkerhedspolitiske konference i Landtingssalen. Folk og Sikkerhed har gennem mange år arbejdet tæt sammen med bl.a. lektorer fra Campus Bornholm.

På billedet ses eleverne sammen med fire lektorer og et bestyrelsesmedlem fra Campus Bornholm samt Peter Juel Jensen, Uffe Ellemann Jensen og Johnny G. Larsen fra Folk og Sikkerheds hovedbestyrelse.

